

פ ר ט י כ ל א .ס

מישיבת ועדת הכלכלה  
שהתקיימה ביום ג' א' בסיון תשי"א (5.6.51)  
בשעה 11.00

=====

נוכחור חברי הועדה:

- פ. בדר - היו"ר
- ש. גורן
- מ. אונא
- ה. פרדר
- א. בהיר
- ש. לביא
- י. ספיר
- א. רקנטי
- צ. יהודה
- ס. ארם
- נ. הרפז

מ ד ז מ ג י ט:

- פרנץ ברויער - המפקח על הביטוח
- מר בלאס - ב"כ משרד החקלאות
- מר זילביגר - היועץ המשפטי

טד-היום:

- א. חוק הפיקוח על עסקי ביטוח.
- ב. מפעלי המים בארץ.

תיו"ר מ. בדר:

הדיון על סעיף 14 הוא: התייעצות  
והסכמה עם ועדת הכלכלה.

ה. פרדר:

הצעתי לסעיף 6 (א) פסקא 2, היא:

שר האוצר ישמע את דעת מועצת הביטוח:

- א. בכל השאלות הנוגעות לקוי הפעולה היטודיים;
- ב. לפני כל החלטה אדמיניסטרטיבית בעלת חשיבות כלכלית.

אני מציע לחברים לקבל את הצעתי.

המטייבות לה. פרדר.

ל ס ע י פ 17.

ה. פרדר:

פה שאנו דברנו עד עכשיו, הרי זוהי  
שאלה של נוסח, פה מדובר על האגודות  
השיתופיות, וזוהי שאלה חשובה והרבה יותר עקרונית. אני בדקתי עוד  
פעם את השאלה, כי לדעתי אין ספק שיש לה שמענות חשובה, גם לפי  
הנוסח. לדעתי, לפי הניסוח, הנוונה היא גם לאגודות השיתופיות,  
וברצוני לברר את הנקודה הזאת. באם יש על כך הסכמה, הרי אנו צריכים  
יחד למצוא את הדרך כדי לבצע את הפיקוח היעיל, ואולי תהיה אפשרות  
של מועצה נפרדת או איזו שהיא אגודה אחרת, על מנת לבצע את הפיקוח הזה.

מפ.

ה. פרוד:

אולם לדעתי החזק הפה אל גם על האגודות השיתופיות, ואינני רואה סבה מדוע להוציא אותן מסגרת הפיקוח הזה.

ש. גורן:

אני מתנגד לכך שהאגודות השיתופיות לביטוח תוצאה מהרשות המפקחת שלהן הקיימת עתה, וכי יועברו לפיקוח של מועצת הביטוח הזאת. יש לנו בארץ סיסטמות שונות בכל שטחי עבודתנו. בעצם באופן יורדי אין חבל בין אגודה שיתופית לבין צורה אחרת של חברת מניות, ובכל זאת יש מפעלים קואופרטיביים שהם בהיקפם לא יותר קטנים מחברת מניות, אולם יש לנו באופן פרללי-שני חוקים. יש חוק החברות ויש חוק הביטוח; יש רושם אגודות שיתופיות, ויש רושם החברות, למרות שבהרבה דברים הם משותפים. אם נקח למשל את כל הצורות של האגודות השיתופיות - נניח בשטח הכספים - הרי ישנן אגודות שיתופיות שהן בהיקפן אינן קטנות מאשר הבנקים, ובכל זאת הן נמצאות תחת פיקוח האגודות השיתופיות, באם הן עובדות רק עם חבריהן. רק אם הן עובדות גם עם לא-חברים - אזי יש עליהן פיקוח כפול. אולם במידה שהן עובדות רק עם חבריהן - אין למפקח הבנקים כל שליטה עליהן. כפי השליטה היא בידי רושם האגודות השיתופיות. ואשר לעסקי ביטוח, הרי במידה שהחברה השיתופית עוסקת בעסקי ביטוח למען חבריה היא - הרי היא צריכה להסגיר תחת הפיקוח של רושם האגודות השיתופיות ולא יוגר מזה.

ולמרות זאת שהאגודות השיתופיות אינן בכללות בחוק זה, אני בעד זה שרושם האגודות השיתופיות ישתתף במועצת הביטוח הכללית, פשוט בכדי שהוא יהיה בקורס העניינים של המועצה לביטוח והמפקח על חברות הביטוח, ובכדי שתהיה התאמה בשיטות הפיקוח. אני חושב שזוהי שאלה פרינציפיונית מאד, ובכל אופן אני וחברי לא נוותר על זאת. אנו נלחמנו על הפרינציפ הזה עם ממשלת המנדט, ואנו במדינת ישראל לא נוותר על עצמאות הקואופרציה. בכל הארצות ישנה לקואופרציה מידה מסויימת של עצמאות. יש לציין, כי בדרך כלל הממשלה מכירה במידת הפיקוח העצמאית של הקואופרציה, והיא רואה את מבקר החשבונות של הקואופרציה כמבקר חשבונות מוסמן. על השלטון הזה של הקואופרציה לא נוותר גם בשטח הפיקוח על הביטוח, ואני מאיעים כי חברות הביטוח השיתופיות העובדות למען חבריהן תשאנה כמו שהן כיום - תחת פיקוח של רושם האגודות השיתופיות, ותשאנה במסגרת הקואופרציה מבלי שתוצאנה ממנה.

היו"ר מ. בדר:

מה יהיה תפקידו של רושם האגודות השיתופיות, כאינפורמטור? - אם כן, אזי נשאלת השאלה, הרי רושם האגודות השיתופיות רושם אגודות מכל הסוגים ולא דוקא בעסקי ביטוח, והדבר מסתבך בהרבה נושאים. אם כן, מדוע לקחת דוקא את רושם האגודות כמתווך בין הסקטור השיתופי לביטוח לבין הסקטור הפרטי המאגד בהברות הביטוח? הוא יכל להיות רושם חברות יוצא מן הכלל, אבל יחד עם זאת הוא יכל לשבת במועצה זו מבלי להבין הרבה בעניין. הייתי עוד יכל להבין אילו היו אומרים ששני הרשמים - גם רושם החברות וגם רושם האגודות ישובו במועצה זו, ואז המסקנה היא שצריך להכין עוד מועצה לפיקוח על הביטוח ההדדי, ואז צריך להיות מפקח אחד מטעם הממשלה שיטב גם במועצת פיקוח זו וגם במועצת הפיקוח השנייה. ז.א. מי שאומר שאי-אפשר לאחד את הפיקוח על שני הסקטורים של פיקוח, מוכרח להגיד, שצריכה להיות מועצת פיקוח על חברות - כשם שיש רושם החברות, ומועצת פיקוח על הביטוח ההדדי - כשם שיש רושם של האגודות השיתופיות, עם כל הצובע מכך. והמסקנה מכאן היא שישנן שתי מועצות פיקוח שעליהן יהיה אחד-כך מפקח מטעם הממשלה, כדי שישמא הקו המשווה בין שתי המועצות בכל הדברים הנוגעים לביטוח, ובביטוח בלבד.

כפי שהממשלה הציעה את הצעה, הרי נכון הוא שהיא התכוונה לפיקוח גם על הביטוח ההדדי אבל היא לא ניסחה את הדבר היטב. ועל כן נתקבל דבר שגגדו אננו מוכרחים להצביע בשלילה, כיון

היו"ר ט. בדר:

שהחוק יכל להיות מפורש כפי שעסה זאת שר המשפטים. היות והיה לי  
שאל-ומתן עם האגודות השיתופיות העוסקות בביטוח אלמנטרי, או עוסקות  
בביטוח חיים בין חבריה, הרי הן טוענות שהויכוח הזה בוגע רק למה  
שהן עוסקים ביניהם לבין עצמם בביטוח ששם: ובביטוח אלמנטרי -  
והם בטעיפיים אלה לא היו מתנגדים שהחוק יחול על טעיפיים אלה בלבד,  
אילו היו נותנים להם רשות להשתתף בטועצה. אבל אז הדבר מוכרח להיות  
מסוייג רק לדבר זה, ולא יכל להינתן לו פירוש שניתן על-ידי שר-  
המשפטים. וכל זמן שהדבר הזה מנוסח כאן כפי שהוא מנוסח, הרי אני  
אומר - למען לא יהיה כל ספקות - כי ועדת הכלכלה תהיה מוכנה לדון  
על הצעת תיקון שתבוא בזמנה מצד המטטלה ביחס לפיקוח על ביטוח  
אלמנטרי וביטוח חיים שעוסקות בו האגודות השיתופיות. אבל אם אנו  
רוצים כרגע לטמש את החוק, הרי יש חלק מן החברים שלא יוכל להצביע  
טבלי שיהיה טעיף המבטל את הטעיפיים האחרים בדבר האגודות השיתופיות,  
למען לא תהיה כל איספליקציה בדבר - אני מציע שלא להשאיר את רושם  
האגודות השיתופיות בכל הקונצפציה הזאת, כי אין לו מה לעשות כרגע  
בחוק זה. ז.א. צריך להוציא כל מה שמדובר כאן על רושם האגודות  
השיתופיות.

מר זילבינגר:

היועץ המשפטי

ברצוני להעיר לתשומת לב כי סעיף 60 של  
פקודת האגודות השיתופיות מורכב משלושה  
טעיפיים קטנים. הסעיף הקטן הראשון אומר  
שאגודות שיתופיות העוסקות בביטוח צריכות להרשם על-ידי רושם החברות  
בוסף על רושם האגודות השיתופיות, ודינם לצורך זה הוא כדין חברה.  
על הן חייבות לצרכי חוק זה להגיש דו"חיים ולהפקיד פקודנות. ברור שסעיף  
קטן זה צריך לבטל.

המדובר הוא רק בסעיף קטן (3) האומר

שכל מה שנאטר קודם לכן לא חל על האגודות השיתופיות לביטוח הדדי.  
אם כן, סעיף 60 מתבטל כולו אלא שההוראה המקבילה לסעיף קטן (3)  
בסעיף 60 תוכנס לחוק זה בצורה כזאת: עסקי הביטוח אינם כוללים ענפי  
ביטוח של אגודות שיתופיות, וכו'. ז.א. סעיף 60 צריך להתבטל לכל  
הדעות, כי הוא מכיל גם אלמנטים אחרים.

ש. לביא:

מה הן הזכויות והחובות של רושם אגודות  
שיתופיות. האם יש לו אותן הזכויות של

מפקח?

ש. גורן:

הרבה יותר, עד לידי פרוק האגודה, אפילו  
בלי בית-משפט.

ש. לביא:

מה תפקיד חברה שיתופית לביטוח אם גם היא  
תהיה תחת פיקוח המטטלה?

ה. פרדר:

לפי דעתי אנו יכולים לקצר, כי אנו לא  
נגיע לפשרה. ברור הוא שהמדובר הוא על  
שתי שיטות במסך הישראלי, ואני מתנגד לכך בכל תוקף, ולא מדובר על  
עצמאות קואופרטיבים. אני בעד עצמאות קואופרטיבים, אבל אני גם בעד  
זה שאותו החוק יחול גם על קואופרטיבים כפי שהוא חל על גופים אחרים.  
למשל, אנו קבענו כללים מסויימים לעסקי ביטוח, ואם יש חוק שחברת  
ביטוח יכולה לפעול אם יש לה קפיטאל מסויימים, מדוע לא יחול חוק זה  
גם על חברת ביטוח הדדית, מדוע קואופרטיב אינו צריך לפעול לפי כללים  
אלה. האם קואופרטיב אינו צריך לשמור על ההשקעות? ואשר לעונשים -  
מהו ההבדל בין מנהל חברה, שלפי החוק צריך ללכת לבית סוהר, לבין  
מנהל קואופרטיב. אני טוען שלא יכול להיות שחלק מסויימים של הישוב  
יחיה לפי חוקים גפרדיים. לזאת אני מתנגד. ואם יש למשל קואופרטיב  
לבנין - האם הוא רשאי לפעול לפי כללים מיוחדים? האם יכולה כאן  
לבוא טענה של עצמאות קואופרטיבים? אני מוכן לקבל הגדרה איפה הוא  
הגבול של עסקי הביטוח, אבל אינני מוכן לקבל שהחברות העוסקות גם בביטוח  
הדדי תפעלנה לפי חוקים אחרים. ישנו חוק, והחוק חל על כל המשק.

ה. פרוד:

ולא יתכן שחלק אחד יהיה מחוייב לשמור על החוק, וחלק שני איננו מחוייב. אני אהיה סוכן להצביע רק בעד חוק אחד. לכן אני מציע להצביע, ולהגיש לידי הכרעה.

היו"ר ס. בדר:  
אני מציע להפסיק כובע את הדיון בשאלה זו, ולבקש את סר בלס ממשרד החקלאות להרצות לנו על בעיית מפעלי המים בארץ.

מר בלאט:  
ב"כ משרד החקלאות. מתקידי למסור לכת"על מפעלי המים האזוריים שנמצאים עכשיו בסטדיה של ביצוע. אולם המפעלים האזוריים הם בסיכומם בהיקף כזה שאין לדבר עליהם מבלי לדבר על בעיית המים הכללית בארץ. על כן אני אדבר על המפעלים האזוריים בתוך ההיקף הכללי.

מהי כמות המים אצלנו - על זה היו הדוכה ויכוחים. בעצם היו גם ויכוחים, לא רק כמה מים יש בארץ, אלא כמה ניתנים לניצול באופן כללי, והדעות עדיין נחלקות בענין זה. ועדה התיכנון של המפעל הארצי טיכמה שהכמות היא בין 2 1/2 ל-3 בליון קוב מים לשנה בממוצע. אם אנו נקה את המספר הגדול, שהוא קטן לדעתי ולדעת רבים, אבל מטייק לשנים רבות, הרי זה אומר: בערך 1/2 בליון קוב לצרכי העשיה ו-2 בליון קוב לחקלאות. ז.א. - 4-5 מליון דונם השקאה, לשנה.

ישנם ארבעה סוגי מפעלי מים. הסוג הראשון זהו סוג מקומי. כלומר: כל בעל קרקע חופר באר ומעמיד משאבה, שואב מים ומשקה את חלקתו.

הסוג השני - זהו סוג כפרי ז.א. באר המשמשת את כל הכפר, ומשקים בצורה זו אלפי דונמים.

אזור הפעולה של שני הסוגים הנ"ל הוא על-פי רוב ובעיקר באזור החוף שלנו.

הסוג השלישי, אלה הם מפעלי מים אזוריים. אלה הם מפעלים המשרתים כחריטר או שני חריטרים ישובים, אשר כל אחד מהם אינו יכול מבחינה טכנית לספק בעצמו את מימון המפעל האזורי הראשון היה באדמת "ניר", עוד בימי מלחמת העולם הראשונה. את המים שאבו מהירקון. כיום ישנם מפעלי מים אזוריים ב: כפר-סבא, הרצליה, פרדס-חנה, יבנה, עמק הירדן, גוש חרוד.

אפשר לומר, כי המפעלים המקומיים והמפעלים הכפריים אינם יכולים להקיף יותר מאשר 10% - 15% של כמות המים, כך שאם אנו רוצים לפתח את הארץ, אין לנו ברירה אחרת מאשר להקים מפעלים אזוריים, אשר בסופו של דבר יהיו מחוברים למפעל הארצי אחד.

ברצוני לציין כמה מפעלים אזוריים, שהתחילו לבנות אותם בגמר מלחמת העצמאות:

מפעל הגבול העמנוני:  
זהו מפעל שמקורות המים שלו צונת. (להלן רשימת המפעלים וכמות המים שיופקו מהם).

21 מפעלי מים אזוריים שנמצאים  
בטוריה של בצוע ובחלקם החחילו לטמק מים.

אספקת המים	חיסכון שחוצא באלמנטים	לכמות מים במליונים	הקציה כללי בקצוות	ים המזעל
1952-ב- יספק	0,750	7,0	2,200	1. הגבול האמונים
יוני 1951.	0,650	8,5	1,000	2. גליל עליון מזרחי
מספק 2,0	0,150	4,0	0,250	3. פוריה - יבניאל
יספק בסוף 51	0,400	13,0	0,750	4. העמק המערבי והמרכזי
1952-ב- יספק	0,200	8,0	0,750	5. גוש חרוד
1952-ב- יספק	0,200	10,0	0,500	6. משקי עמק הירדן
יספק בסוף 51	0,250	50,0	2,000	7. עמק בית-שאן
יספק בסוף 51	0,060	0,75	0,160	8. נצרה, כפר החרוש ועוד
מספק מים	0,700	15,0	0,800	9. ודי טלה - חוף הכרמל
יספק בהחלת 52	0,100	8,0	0,450	10. פרדס-חנה - שוני- בנימינה
יולי 51	0,150	4,0	0,400	11. הרי אפרים
החחיל עכשיו	0,300	27,0	1,100	12. גבול המשולש
מספק מים	1,200	60,0	2,800	13. שמתל לוד ועמק אילון
מספק מים	2,200	16,0	3,000	14. הפרוזדור - כולל ירושלים חר-טוב בית-שמש
מספק מים	0,900	25,0	1,200	15. ממעל יבנה
מספק מים	0,550	13,0	0,750	16. ממעל כפר מנחם
1952-ב- יספק	0,200	16,0	1,000	17. ממעל גת
מספק מים	0,150	15,0	0,400	18. קידוחים שונים בדרום-יהודה
1952-ב- יספק	0,700	20,0	1,400	19. ממעל שובל-משש
1952-ב- יספק	0,150	2,5	0,600	20. באר-טבע - קורנוב
מספק מים	2,500	15,0	3,000	21. ממעל הנגב
	12,460	337,75	24,510	בסה"כ

בסה"כ יתנו הטפעלים הנ"ל כמות של 337 מליון קוב מים לשנה.

ביחס לאיזור בית-שאן ברצוני לצטט לכם כמה שנאמר על-ידי ב"כ חבר הועדה המלכותית: "איזור בית שאן מיושב עלחיס הגרים בסוכות חימר. טטחים גדולים מאדמתם בלחי מעובדים, אין בהם עץ אף יבקות. הם טובלים מן הקדחת. הם אינם גונבי בקר בעצמם, אבל הם מוכנים המיד לתח מקלט לבגפיים ומוטעים". אלה הם דברי הציטטה. כיום מספק איזור זה כ-14 אלף קוב מים לשנה. אולם מכיון שעוד היום המים מובלים בתעלות, הרי עד שהמים מגיעים למקום יעודם, חלק ניכר הולך לאיבוד. אני חושב שהיום לא מנצלים יותר מאשר 40% טל כמות המים. היחד הולך לאיבוד בתעלות.

לא כל המים שזימים בטיבם, ולא כל שטח מקבל מים לפי כמות הקרקע. לממשלת המנדט היחה פוליטיקה טל הצמדת כל כמות מים לאיזור מסוים. את הדבר הזה אננו כמובן עומדים לבטל. התכניה שלנו היא שאין מיוחסים לגבי כמות המים ולגבי טיב המים. אנו רוצים לרכז את המים

מר בלאס ממירד החקלאות:

בצורה כזו שנוכל לחלקם בין כל הקרקעות לפי פרינציפ שכל אחד יקבל מים לפי מפתח של ההתייחסות ועיבוד הקרקע. (אנו מחלקים לכל משק ולכל ישוב שני סוגי מים - מים מתוקים ומים מלוחים, והשימוש בהם נצטח לפי הצורך בכל מקום ומקום).

מהו המפעל הארצי ? - המפעל הארצי

זהו - תפיסת מקורות הירדן, הכנסתם לתוך אגם גדול, והובלתם לאורך הארץ עד לנגב. אולם מכיון שהמפעל הארצי יגדול זמן רב עד להקמתו, אנו חושבים להתחיל בבניין סניפי המפעל הארצי. אנו חושבים שנוכל לבצע אותם החל מהשנה, במסך 5-6 שנים.

המפעל הראשון אשר בסניפי המפעל הארצי

הוא : ייבוש החולה והשקאה. היחה בזמנו חכנית של מומחים אנגליים לייבוש החולה, אולם הועדה פסלה את התכנית הזאת, הן של היבוש והן של השקאה, כי התכנית לא היחה מותאמת לטכניקה ולשימוש במים על-ידי הישוב היהודי. התכנית הזאת לקחה גם בחשבון את קדושת הירדן, והציעו לבנות סוללות לאורך גדות הירדן. התכנית היחה בניגוד לאינטרסים שלנו, וגם בניגוד להגיון, ומשום כך פסלנו אותה.

אנו עוסקים עכשיו בחיכוך התכנית החדשה.

החולה נמצאת בגובה של 70 מטר מעל פני הים. אנו רוצים "לשבור" את הגובה וליצור 2500 כוח-סוס.

המפעל השני הוא טפעל ההרים הגבוהים,

אשר אריך לתח כ-30 אלף קוב מים.

המפעל השלישי זוהי חוספת מים לבקעת הירדן

ולביח-שאן.

המפעל הרביעי זהו כינוס עודפי המים

שישנם בגליל והעברתם לחיפה, ובחלקם לעמקים, יחד עם ניצול הקישון ז.א. כ-50 מליון קוב מים. מהם 10 מליון לחיפה, ו-40 מליון קוב מים לעמק.

כן ישנם בתכנית עוד שני מפעלים לנגב.

1) קו מערבי מהירקון לנגב, אוקו מזרחי מהירקון לנגב. קוטר האנור יהיה 65 צול.

אנו נמצאים עתה בתכנון חכנית השקאה

כולה. יש להניח שנהיה מוכנים בעוד שנה, כלומר: אם לא תהיינה הפרעות נוכל להתחיל בעוד שנה, בביצוע התכניות. אנו חושבים להתחיל בעבודה זו לא מצפון לדרום, אלא לתפך, מדרום לצפון, ובינתיים לנצל את המפעלים שבדרך.

היה ויטוח רב מה תהיה צורת הביצוע. כיון

ברור, כי בצפון, כלומר הקו שיעבור בגליל דרך גשר-בנות-יעקב יהיה בצורת חעלה; הקו שיעבור מהגליל לעמק - צנורות; והקוים שיעברו מהירקון לנגב - גם כן צנורות. בצפון, בקרבת בית-נטפה ניצור אגם גדול לאגירת המים, אולם לשם כך יש לאטום את הקרקע, כדי שהמים יוכלו להחזיק שם מעמד. כלומר: עוד לפני בנית האגם נצטרך לספל באיטום הקרקע בקנה-מידה גדול. אנו רוצים לאגור מים לא-רע מהחורף לקיץ, אלא משנות גשמים לשנות בצורת. המפעל בבית נטפה אריך לעלות לנו בערך כ-1,5 מליון ל"י.

לביצוע התכניות אנו נעזרים במומחים

מדרגה ראשונה כמו הייס, וקוטן - שניהם אמריקאים, אשר בקרו כבר בארץ כמה פעמים. כמו"כ יש לנו יועץ גיאולוג - דו"ר הייכל, וכן עובד אתנו באופן קבוע המומחה גמנסקי (אמריקאי ממוצא רוסי) אשר עמד בראש מפעלים גדולים באמריקה. נוסף לאלה יש לנו מועצה מיעצת משלשה מומחים בעלי שם עולמי, והם: פרופ. וולמן - מי שהיה יושב ראש הועדה למקורות המים בארצות-הברית, שהוא גם מומחה יוצא-מן הכלל לעניינים מסוג זה, (2 סאויג' 3) בשנה.

שלשת המומחים האלה עברו על התכניות

ונותנים הוראות כלליות כיצד להמשיך בעבודה. האנשים האלה הם בעלי כושר מקצוע כזה, שאחרי שהם מאשרים חכנית מסוימת, אי-אפשר לומר שהדבר דורש בוחה נוספת. אולם בכל זאת איז אנו הולכים באופן עורר

המומחה הייס מחלק את הארץ ל-8 איזורים.  
 לפי תכניתו יש לפתח קודם כל את איזור החוף ב-100%. לאחר שיגמרו את  
 העבודה ב-100% באיזור אחד, יש להמשיך לפתח ב-100% איזור שני, וכן  
 איזור שלישי. אנו איננו יכולים לקבל את עצתו, כי אנו מעוניינים  
 לפתח את הארץ בבת אחת בכל מקום, מחוץ מגמה לראות תוצאות בכל שנה  
 ושנה. המפעל הגדול, כפי שכבר הזכרתי יבנה בצורה הפוכה, כלומר:  
 מדרום לצפון. חלק ניכר מהמפעל ייגמר בעוד 5 שנים. בינתיים אנו מחילים  
 לעבוד ב"ח-נטטה. האגם הזה יבנה שלבים שלבים במסך 10 שנים.  
 כל עבודה שאנו מחילים בה בינתיים, תהן תוספת מיט מדי שנה בשנה.  
 למעשה ננו יודעים מן הנסיון, שעד אשר ישוב מגיע לתצרכה המלאה שלו  
 עוברים לפחות 10 שנים, ואם אנו מטפחים מדי שנה את כמות המים הנחוצה,  
 אזי אין לנו מה למחר. מוטב לעשות צעד צעד מחוץ בטחון גמור, מאשר  
 חלילה להכשל.

**אשר למפעלי המים בערבה :** מיד לאחר  
 שצ.ה.ל. כבש את אילת נשלחה משלחת לערבה כדי לבדוק את נמצאים שם מקורות  
 מים, ואמנם מצאנו. מחברר שיש שם מי-חיות. ואמנם הוקם שם מפעל, באופן  
 יחסי קטן מאד, אשר מטפח מים לאילת. המשכנו בעבודות חיפוש מקורות  
 מים, ומצאנו מים גם במקומות אחרים. נעשה שם עכשיו נסיון שאיבה  
 משתי בארות בבת-אחת להפקת 1 מליון קוב מים לשנה. את הדבר יצליח -  
 נוכל להקים שם עיר די גדולה, וגם לפתח את החקלאות באיזור. אנו עושים  
 גם תכניות לאגור מי-שטפונות בסביבה זו (בסביבות ואדי ג'רסי). יש להניח  
 שנוכל לרכש מים לשנים-שלשה חריסרי ישובים.

**תכנית מפעל הכח:**

יחזן שנוכל להוציא מים מן המפעל הכניס  
 לירדן בכדי ליצור כח חשמלי. לשם כך יהיה צורך להרים גט את פני ים-  
 המלח, ויש להניח כי נוכל ליצור כ-750 מליון קוואטצות בשנה.

כמובן, שלטם ביצוע מפעל כזה, צריך קודם  
 כל לדאוג לכך שנקח אחריות הירדן להשקאה. (ב) עדיין לא נחקרה בעיה יצור  
 האשלג במקרה שנורים את פני ים-המלח.

בשנת 1950 השתמשנו ב-350 מליון קוב  
 מים בכל הארץ. מזה כ-100 מליון קוב מים גלויים, ו-250 מליון קוב מי-  
 בארות. צורת הבעלות הייתה בערך כך: פרטיים וכפריים -150 מליון קוב.  
 אולם זה יתפתח ויגיע ל-300 מליון קוב. מפעלים איזוריים - כ-50 מליון  
 קוב. (אינני מכניס בחשבון לא את ח"ה ולא את ירושלים הנושכיה גם  
 הם למפעלי איזוריים). כאשר המפעלים האיזוריים יתפתחו, תגיע כמות  
 המים ל-200 מליון קוב. המפעל הארצי יתן תוספת של 800 מליון קוב.

אנו מבחינה טכנית, נכסל להגדיל בכל שנה  
 את כמות המים באם יתנו לנו את הכלים הדרושים לכך, כגון: אנורות  
 בסוף ובפני שח, בגדיים שונים ובצורות שונות, ועוד.

אשר למי הביוב, הרי יש תכנית להטנות  
 את מי הביוב לנצב, לשם השקאה וזיבול. את מי הביוב של חיפה יש תכנית  
 להטנות לעמק.

**היו"ר מ. בדר:**  
 לפי הרשימה שנמסרה לעיל דרושים כ-24 מליון  
 ל"י לשם ביצוע המפעלים האיזוריים שיחנו  
 תוספת של 337 מליון קוב מים. האם יתכן הדבר שאחרי שיגמרו את בנית  
 כל המפעלים, ואחרי שיוציאו על כך כ-24 מליון ל"י - לא יוכלו לנצל  
 אותם לא רק בגלל זה שהחקלאים עדיין אינם מוכנים לנצל את כל כמות  
 המים, אלא בגלל חוסר חשמל ומתקנים? השאלה היא אם כן, מה נחזק  
 כדי שתהיה העקה מלאה של כל המים האלה?

**מר בלאס:**

זה גתלוי במפעל ובאיזור שהוא נמצא.  
 לכל 21 המפעלים שציינו לעיל הוזמנו 100  
 החמרים, או עומדים להזמינם. מה שיחטר אחר-כך הוא: כח חשמל, ממטרות,

מ. בלאס:

צנורות פנימיים וכל הייך לזה. כלומר: החמרים למפעל עצמו כבר ישנם אבל חסרים עדיין המכשירים לניצול המים האלה לשם השקאה.

י. סמיר:

לדעתי אנו צריכים לקבל תמונה יותר מפורטת על המפעלים האזוריים, ואז יהיה יותר ערך לדיון שלנו באיזו מידה יש צורך להתערב בכדי להחיש ביצוע מפעל זה או אחר.

ה. פרזר:

אני מציע להקדיש עוד ישיבה אחת עם מ. בלאס לשאלות ולבירורים. חוץ כדי כך נוכל להחליט באם יש צורך להטלים את האיןפוזמציה הזו על-ידי מחלקה אחרת, או לא. זאת אני מציע לטדר הדיון.

מ. ארט:

(א) מהו אחוז התצרכה שלנו בכל איזור ואיזור.  
(ב) מה הם האמצעים הטכניים הנמצאים ברשותנו אשר יכולים להחיש ולזרז את ביצוע המפעל.

א. בהיר:

(א) כמה דרוש לנו חטמל בכדי להפיק את 337 מליון קוב אלה במפעלים האזוריים, וכמה ישנו חטמל בדיזלים?  
(ב) כמה נחוץ מטבע זר מתוך 12 המליון שחסרים עוד על-מנת לגמור את העבודה במסגרת הזאת.

מ. אונא:

(ג) מהי מידת הרנטביליות בכל מפעל ומפעל.

צ. יהודה:

הייתי רוצה לדעת אם אפשר לקבל ממך בלאס את כל החומר הזה בכתב, כדי שהתמונה תהיה ברורה יותר בכל היקפה, ושכל חבר ועדה יוכל לעבור על החומר הזה בפרוטרוט. אני בטוח שלאחר שיהיה בידינו חומר בכתב יחברו לנו הרבה שאלות.

חי"ר מ. בדר:

אני מציע לחברי הועדה להגיש את שאלותיהם בכתב, על-מנת שאוכל להעביר אותן למר בלאס, ובישיבה הבאה נוכל לקבל עליהם תשובות.

א. רקנטי:

הייתי רוצה לדעת מהי מטרת הדיון הזה?

חי"ר מ. בדר:

יחכן שחלק מן הדברים נצטרך להעביר כבר לכנסת השניה. יחכן גם שאנו נצטרך להגיע לידי מסקנה שיש לפנות למשרד החקלאות ולמשרד האוצר, וגם למשרד מסחר וחעשיה, לקדם פעולות מסויימות למען החשח ההוצאה-לפועל של המפעלים הגדולים האלה המסתכמים בהשקעה כספית של 24 מליון ל"י.

הישיבה ננעלה בשעה 13.00